

GOSPODARKA ODPADAMI - USUWANIE I UNIESZKODLIWIANIE AZBESTU

Od początku lat 60. azbest był jednym z najpopularniejszych i najtańszych surowców do wyrobu materiałów budowlanych. Kiedy dowiedziano jego szkodliwości dla zdrowia, wzbudziło to wiele kontrowersji. Z jednej strony w sporze dotyczącym szkodliwości azbestu stanęli lekarze i ekolodzy, z drugiej – producenci i robotnicy zatrudnieni w zakładach wytwarzających ten materiał. Ostatecznie konflikt zakończyło ogłoszenie ustawy o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (z 19 czerwca 1997 roku), a także wydanie przez ministra gospodarki rozporządzenia w sprawie sposobów bezpiecznego użytkowania oraz warunków usuwania wyrobów zawierających azbest (z 14 sierpnia 1998 roku).

Azbest to minerał odporny na działanie mrozu, wysokich temperatur, substancji żrących, wytrzymały na rozciąganie i zgniatanie. Te specyficzne właściwości zdecydowały o powszechnym stosowaniu azbestu w budownictwie i przemyśle. Jego wydobywanie na masową skalę rozpoczęło się jeszcze w XIX wieku i zajmowały się tym głównie Kanada oraz były Związek Radziecki, w których występowały największe złoża azbestu.

Najczęściej wykorzystywane były trzy rodzaje azbestu:

- **azbest chryzotylowy** – inaczej azbest biały, który jest włóknistą odmianą serpentynitu i ma najcieńsze włókna; zawiera go eternit, czyli popularne kiedyś płyty azbestowo-cementowe stosowane do pokrycia dachów,
- **azbest niebieski (krokiolit)** – uważany za najbardziej szkodliwy i rakotwórczy,
- **azbest amozytowy (brązowy)** – jest podobnie niebezpieczny jak niebieski.

W naszym kraju jest około 14 500 tysięcy ton wyrobów zawierających azbest, głównie w budownictwie. Największym problemem jest zawierający azbest eternit, którym masowo były pokrywane dachy i elewacje domów jednorodzinnych i budynków gospodarczych

GDZIE W BUDYNKU MOŻE BYĆ AZBEST?

W Polsce azbest najczęściej wykorzystywano do produkcji:

- pokryć dachów – eternit i papa dachowa,
- płyt elewacyjnych,
- płyt balkonowych,
- drobnych urządzeń w gospodarstwach domowych: żelazka, płytki kuchenne, piece akumulacyjne,

- rur do instalacji wodociągowych, kanalizacyjnych,
- przewodów wentylacyjnych,
- przewodów kominowych

DLACZEGO TRZEBA USUNĄĆ AZBEST?

Azbest jest zaliczany do najgroźniejszych zanieczyszczeń na ziemi, a jego włókna są praktycznie niezniszczalne.

Oddychanie powietrzem skażonym włóknami azbestowymi prowadzi do szeregu chorób układu oddechowego: pylicy azbestowej (azbestozy), łagodnych zmian opłucnowych, raka płuc (najpowszechniejszy nowotwór złośliwy powodowany przez azbest), międzybłoniaka opłucnej i otrzewnej (nowotwory o wysokiej złośliwości).

Zachorować mogą osoby, które miały kontakt z azbestem ze względu na rodzaj wykonywanej pracy oraz osoby narażone na długotrwałe wdychanie włókien azbestowych o małym stężeniu, jak też osoby narażone na krótkotrwałe przebywanie w miejscu o dużym stężeniu włókien azbestowych. Nieznana jest minimalna ilość pyłu azbestowego, która wywołuje choroby. Wiadomo natomiast, że im więcej włókien azbestu wdychanych jest do układu oddechowego, tym większe jest ryzyko

**KOLUMNĘ DOFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW
WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA
I GOSPODARKI WODNEJ W KATOWICACH**

KOLUMNĘ DOFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ W KATOWICACH

choroby. Choroby mogą wystąpić nawet po 30 latach od momentu kontaktu z pyłem azbestowym. Pierwsze objawy mogące sygnalizować chorobę to: ból w klatce piersiowej, silny kaszel, duszności.

JAK UCHRONIĆ SIĘ PRZED DZIAŁANIEM AZBESTU?

Azbest dobrze zabezpieczony i nieuszkodzony nie stanowi zagrożenia dla zdrowia. Jednak te wyroby azbestowe, które zostały zakwalifikowane do wymiany trzeba natychmiast usunąć. Wszystkie wyroby azbestowe muszą być usunięte do 2032 roku.

O CZYM NALEŻY PAMIĘTAĆ, GDY MUSISZ USUNĄĆ AZBEST?

- Wszystkie prace związane z usuwaniem azbestu muszą być prowadzone na mokro. Zapobiega to uwalnianiu włókien azbestowych do powietrza i minimalizuje ich wdychanie do płuc.
- Zdemontowane wyroby zawierające azbest są niebezpiecznymi odpadami i zakazane jest ich powtórne wykorzystanie.
- Niebezpieczne odpady zawierające azbest muszą być unieszkodliwione poprzez składowanie w odpowiednio wyznaczonych do tego miejscach. Nie mogą być pozostawiane na terenie posesji bądź wyrzucane na „dzikie składowiska”.
- Wyroby azbestowe z naszego gospodarstwa może usunąć tylko specjalistyczna firma, która posiada uprawnienia, odpowiedni sprzęt i przeszkolonych pracowników oraz zatwierdzony przez starostę program gospodarowania odpadami niebezpiecznymi. Tylko taka firma może prawidłowo usunąć azbest nie narażając na niebezpieczeństwo nas, naszych bliskich i sąsiadów. Kontakt do upoważnionych firm w naszym regionie uzyskamy w swoim urzędzie gminy.
- Decyzja o usuwaniu wyrobów zawierających azbest powinna następować na podstawie dokonywanej przez właściciela lub zarządcę nieruchomości kontroli stanu wyrobów. Z przeprowadzonej kontroli sporządza się „Ocenę stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest.” Ocena wskazuje stopień pilności wykonania prac. Stopień pierwszy

wymaga bezzwłocznej wymiany lub naprawy, pozostałe – dokonania ponownej kontroli w określonym czasie. Ostatecznie wyroby azbestowe należy usunąć do końca 2032 r., bez względu na ich stan techniczny.

- Wykonawca prac polegających na zabezpieczeniu lub usunięciu wyrobów zawierających azbest z miejsca, obiektu, urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej, a także z terenu prac obowiązany jest do zgłoszenia zamiaru przeprowadzenia tych prac właściwemu organowi nadzoru budowlanego, właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy oraz właściwemu państwowemu inspektorowi sanitarnemu, w terminie co najmniej 7 dni przed rozpoczęciem prac.

Produkcja, import i stosowanie wyrobów zawierających azbest są w Polsce zakazane od września 1998 roku.

W 2003 r. rozpoczęto realizację rządowego programu, którego głównym celem jest usunięcie stosowanych od wielu lat wyrobów zawierających azbest. Realizacja programu jest przewidziana na lata 2003-2032, tak aby z terenu kraju całkowicie usunąć wyroby z azbestem w sposób niezagrażający zdrowiu ludzi i środowisku.

DOFINANSOWANIE ZADAŃ ZWIĄZANYCH Z REALIZACJĄ GMINNYCH PROGRAMÓW USUWANIA AZBESTU I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

WFOŚiGW w Katowicach ogłosił nabór wniosków na 2024 rok na dofinansowanie zadań związanych z realizacją gminnych programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest. Nabór wniosków adresowany był do jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego, w których została przeprowadzona inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest, planujących zadania związane z demontażem, zbieraniem, transportem i unieszkodliwieniem wyrobów zawierających azbest, zgodnie z gminnym programem usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest.

WFOŚiGW udziela dofinansowania Gminom, natomiast Beneficjentem końcowym dofinansowania są Mieszkańcy województwa śląskiego. Termin składania wniosków upłynął 15.05.2024 r. (wnioski, które wpłyną po tym terminie

nie będą rozpatrywane). Termin zakończenia zadań: do 30.09.2024 r.

Maksymalna kwota dofinansowania ze środków WFOŚiGW (pożyczka + dotacja) może wynosić do 100% kosztów kwalifikowanych zadania, lecz nie więcej niż:

- 1200 zł/Mg odpadu zawierającego azbest - jeżeli na zadanie składają się: demontaż, zbieranie, transport i unieszkodliwienie odpadu;
- 900 zł/Mg odpadu zawierającego azbest - jeżeli na zadanie składają się: zbieranie, transport i unieszkodliwienie odpadu.

Maksymalna kwota dotacji ze środków WFOŚiGW może wynosić:

- łącznie nie więcej niż 800 zł/Mg odpadu zawierającego azbest - jeżeli na zadanie składają się: demontaż, zbieranie, transport i unieszkodliwienie odpadu
- łącznie nie więcej niż 600 zł/Mg odpadu zawierającego azbest - jeżeli na zadanie składają się: zbieranie, transport i unieszkodliwienie odpadu,
- w przypadku pozyskania środków z innych źródeł (np. NFOŚiGW), środki WFOŚiGW mogą zostać zastąpione tymi środkami, na warunkach, na jakich zostaną udostępnione.

WFOŚiGW udzielając dofinansowania uwzględni:

- Efektywność kosztową oraz stopień pilności usunięcia i unieszkodliwienia odpadów zawierających azbest,
- Wskaźnik dochodów podatkowych Gminy w przeliczeniu na jednego mieszkańca, publikowany przez Ministerstwo Finansów – G określony dla roku poprzedzającego rok złożenia wniosku.

Więcej informacji dotyczących usuwania azbestu można znaleźć na stronie <https://www.bazaazbestowa.gov.pl/pl/>

TOMASZ MOTYKA
Dział Rolnictwa Ekologicznego
i Ochrony Środowiska

Źródło:
<https://www.gov.pl/web/psse-wysokie-mazowieckie/nie-usuwaj-azbestu-samodzielnie>

Za treści zawarte w publikacji
dofinansowanej ze środków
WFOŚiGW w Katowicach
odpowiedzialność
ponosi Redakcja.